

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและกระทำความผิดกฎหมายมากขึ้นและรุนแรงขึ้น บางกรณีเด็กและเยาวชนก็ตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิด ปัญหาของเด็กและเยาวชนดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อไม่ให้เป็นปัญหาที่เรื้อรังของสังคมต่อไปการพิจารณาคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นตามกฎหมายมิได้มุ่งที่จะลงโทษเด็กและเยาวชนแต่มุ่งเน้นที่จะฝึกอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี และจากการศึกษาพบว่าปัญหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ ปัญหาจากครอบครัว ปัญหาจากตัวเด็กหรือเยาวชนเองและปัญหาจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากได้มีการจำแนกปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนให้ชัดเจนแล้วก็สามารถที่จะดำเนินการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนนั้นๆ ให้ตรงตามสาเหตุและได้ผลอันเปรียบเสมือนการให้ยารักษาที่ตรงตามสาเหตุของโรค ซึ่งจะเป็นผลให้การฝึกอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ผลยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ลืมคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหาย

ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาคriminal การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันจึงนิยมนำกระบวนการยุติธรรมเชิงเยียวยาแก้ไข (Restorative Justice) หรือเชิงสมานฉันท์มาใช้ด้วย กล่าวคือเมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูแล้ว จะต้องมีการสงเคราะห์ช่วยเหลือสอดส่องดูแลเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ขณะเดียวกันก็ต้องมีมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำความผิดได้โดยการใช้มาตรการเชิงรุก ศาลเยาวชนและครอบครัวจึงได้มีการพัฒนาระบบงานและปรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวใหม่ทั่วราชอาณาจักร โดยมุ่งเน้นในเชิงป้องกัน ดูแลพิทักษ์ครอบครัวที่มีปัญหาและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยร่วมมือกับชุมชน และเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลเยาวชนและครอบครัวก็มุ่งเน้นในการค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิดและหาแนวทางแก้ไขเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้เสียหายด้วย

ดังนั้น กระบวนทัศน์ใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด แต่เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วก็มุ่งแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ตรงตามสาเหตุ เพื่อมิให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก

และมีมาตรการทำให้เด็กและเยาวชนที่พ้นกระบวนการยุติธรรมไปแล้วกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ โดยชุมชนเป็นผู้ให้โอกาสและสอดคล้องดูแล

พัฒนาการเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดของศาลเยาวชนและครอบครัวของไทยเริ่มจากการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัววิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 โดยแปรสภาพมาจากศาลคดีเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ทั้งนี้เพื่อเพิ่มบทบาทในด้านการพิจารณาพิพากษาคดีครอบครัว นอกเหนือจากการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2494 ในส่วนคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ศาลต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้น ควรได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี มากกว่าการลงโทษให้เจ็บตึง

ดังนั้น การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จึงต้องคำนึงถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย สุขภาพ และภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันออกไปโดยต้องใช้ให้เหมาะกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง ทั้งนี้ ตามระบบสากลได้เน้นถึงการปฏิบัติด้วยหลักมนุษยธรรมและเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on The Rights of the Child) เช่น ตามมาตรา 37 กำหนดให้การจับกุม กักกันตัว หรือคุมขังเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและกระทำต่อเมื่อเป็นหนทางเลือกสุดท้าย และจะต้องเป็นช่วงเวลาสั้นที่สุดเท่าที่จะเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้แยกเด็กที่ถูกกักกันเสรีภาพออกจากผู้ใหญ่ และตามมาตรา 40 ได้เน้นให้เห็นถึงสิทธิของเด็กที่ถูกกล่าวหาหรือตั้งข้อหาหรือเห็นว่าได้กระทำความผิดกฎหมายอาญาที่จะได้รับการดำเนินการให้สอดคล้องกับความพยายามสร้างเสริมให้เด็กรู้ค่าและเกียรติภูมิของตน ต้องคำนึงถึงอายุของเด็กและความปรารถนา ที่จะสร้างเสริมให้เด็กปรับตัวกลับสู่สังคมและมีบทบาทในการสร้างสรรค์ในสังคมได้ใหม่

นอกจากนี้สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยังได้ลงมติ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ.1985 ขอมรบทกฎแห่งกรุงปักกิ่ง หรือกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน โดยระบุไว้ในข้อ 17 ว่า การจำกัดอิสรภาพของเด็กและเยาวชนควรกำหนดขึ้นหลังจากที่มีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และควรจะจำกัดให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งสนับสนุนให้ใช้หนทางเลือกอื่นให้มากที่สุดแทนการควบคุมไว้ในสถานฝึกอบรมแบบปิด เช่น ในข้อ 18 กำหนดให้มีมาตรการบางอย่างหลากหลายที่หลีกเลี่ยงการใช้สถานกักกัน ได้แก่ (สิทธิศักดิ์ วนะชกิจ, 2546: 18-19)

1. การเอาใจใส่ดูแล การแนะแนว การเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด
2. การคุมประพฤติ
3. คำสั่งให้ทำงานเพื่อสาธารณะประโยชน์

4. การปรับ การใช้ค่าเสียหาย และการชดเชยคืน
5. คำสั่งให้เข้ารับการบำบัด
6. คำสั่งให้เข้ารับคำปรึกษาแบบกลุ่ม หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน
7. คำสั่งให้ดูแลพยาบาลให้พักอาศัยในชุมชน และอยู่ในสถานที่ให้การศึกษา
8. คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ไม่ควรแยกเด็กและเยาวชนออกจากการดูแลของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะแยกบางส่วนหรือแยกออกอย่างสิ้นเชิง นอกจากสถานการณ์ของคดีนั้นให้จำเป็นต้องกระทำ

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าตามแนวความคิดอันเป็นหลักสากล จะเน้นที่การแก้ไขปัญหายุวชนผู้กระทำความผิดโดยพยายามแก้ไขฟื้นฟูมิใช่การลงโทษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ พยายามหลีกเลี่ยงการจำกัดอิสรภาพแก่เด็กและเยาวชน ช่วยเหลือให้เยาวชนกลับคืนสู่สังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ทั้งนี้ระบบดังกล่าวควรคำนึงถึงปัญหาของเยาวชนสตรีซึ่งต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษโดยการดูแลการคุ้มครองที่ปลอดภัย การช่วยเหลือ และการบำบัดที่ไม่น้อยกว่าเยาวชนชาย

เมื่อได้พิจารณาประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 แล้วจะเห็นได้ว่ามีบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกดำเนินคดีไว้หลายประการกล่าวคือ

1. เด็กอายุไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา 73)
2. เด็กอายุเกินเจ็ดปีแต่ไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษแต่ศาลมีอำนาจดำเนินการวางข้อกำหนดและเงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วยตามที่เห็นสมควร (มาตรา 74)
3. เด็กอายุเกินสิบสี่ปีแต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปีกระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรับผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงในอันที่ควรจะวินิจฉัยว่าสมควรลงโทษหรือไม่ถ้าไม่สมควรก็จัดการตามมาตรา 74 ถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง (มาตรา 75)
4. ผู้ที่อายุเกินสิบเจ็ดปีแต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้ (มาตรา 76)

ศาลเยาวชนและครอบครัวมองเห็นถึงความสำคัญของปัญหาของเด็กและเยาวชนจึงนำแนวคิดในเรื่องการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตามแนวคิดกระบวนการทัศนใหม่ มุ่งเน้นการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยศาลในระบบเปิดร่วมกับกลุ่มเครือข่ายชุมชนตามแนวทางยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

กระบวนการทัศน์ใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัวคือ มุมมองหรือแนวความคิดใหม่ของศาลในการแก้ไขปัญหาเด็กที่กระทำผิด โดยการนำทุกภาคส่วนของรัฐและเอกชนมาร่วมกันแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ป้องกันมิให้เด็กกระทำผิด โดยเน้นไปที่ประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน และการพิทักษ์สถาบันครอบครัว ทั้งนี้ ศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นว่าการที่จะแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ เด็กและเยาวชนก็ยังกระทำผิดอยู่และเด็กที่ผ่านกระบวนการไปแล้วก็ยังกระทำผิดซ้ำอีก ศาลเยาวชนและครอบครัวเล็งเห็นว่าควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยสร้างองค์ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน สร้างชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นเกราะกำบังไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด รวมถึงการพิทักษ์สถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง ไม่ให้เกิดปัญหาครอบครัว อันเป็นสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนด้วยปัญหาหนึ่ง และเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดจนถูกฟ้องต่อศาลแล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวก็จะมุ่งแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ให้ตรงตามสาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาเพื่อไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก พร้อมทั้งการสร้างมาตรการในการกลับคืนสู่สังคม โดยถือว่าการส่งเข้าฝึกอบรมในสถานฝึกอบรมในระบบปิดเป็นทางเลือกสุดท้าย ทั้งนี้ เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวเล็งเห็นว่า เด็กและเยาวชนจะพัฒนาบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนและเต็มที่ ได้ หากเติบโตในสิ่งแวดล้อมของครอบครัว ในบรรยากาศแห่งความรักและความเข้าใจ โดยศาลเยาวชนและครอบครัวจะเน้นถึงผลสำเร็จของการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนมากกว่าผลสำเร็จของคดี (ประกอบ ถิ่นเปสนันท์, 2549: 1)

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในศาลเยาวชนและครอบครัวที่ได้นำกระบวนการทัศน์ดังกล่าวมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และพันธกิจในการบริหารงานคดี เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2549 ทั้งนี้ให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ภายใต้ปรัชญาที่ว่า “การช่วยเหลือเพื่อวันพรุ่งนี้ มิใช่ลงโทษเพื่อวันนี้” ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะติดตามถึงผลของการดำเนินงานตามแนวคิดและหลักการในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนตามแนวทางของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อจะได้เฝ้าแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษา ผลของการแก้ไขปัญหการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้คือ

- 1) เพื่อสำรวจทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อหลักการพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมเชิงแก้แค้นทดแทนกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวทางในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยมุ่งเน้นถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย ชุมชนและผู้ต้องหาตามกระบวนการทสันใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัว
- 3) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามกระบวนการทสันใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัวมาใช้ในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่
- 4) สำรวจหาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการตามมาตรการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อการป้องกัน แก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

1.3 สมมติฐานการศึกษา

งานค้นคว้าแบบอิสระนี้มีสมมติฐานดังนี้

- 1) ผลการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ บังเกิดผลดังนี้
 - 1.1 สามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนให้ลดลง
 - 1.2 ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี
 - 1.3 เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ที่กระทำผิดสามารถกลับสู่สังคมและอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างปกติ
- 2) การดำเนินงานตามมาตรการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยังมีปัญหาด้านการสร้างความตระหนักให้ครอบครัวและชุมชนเข้าร่วมในการแก้ไขอย่างจริงจัง

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ข้อเสนอของผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงกระบวนการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- 2) เพื่อส่งเสริมความรู้แก่บุคคลทั่วไปให้ทราบถึงบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ กลุ่มเครือข่าย กลุ่มสหวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กที่มีส่วนร่วมในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และเข้าใจบทบาทของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- 3) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ทำให้ลดปัญหาของสังคมได้ในอนาคต
- 4) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ตามแนวทางกระบวนการทัศน์ใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัว หากสามารถแก้ไขเด็กไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีกอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายทางเศรษฐศาสตร์แก่ประชาชน และรัฐในการป้องกันและปราบปรามจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

1.5 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะผลของการแก้ไขปัญหาคดีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กำหนดขอบเขตการศึกษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งได้นำกระบวนการทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนมาใช้ในการบริหารจัดการคดีเพื่ออำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและสังคม โดยมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาคดีเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน ขณะเดียวกันก็ไม่ลืมให้ความสำคัญกับการเยียวยาผู้เสียหาย โดยมีการรวบรวมสถิติคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดอาญาและฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ในเดือนเมษายน 2549 - เดือนเมษายน 2550 เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการบริหารจัดการคดี เพื่อแก้ไขและบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นถึงความต้องการของเหยื่อหรือผู้เสียหาย และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับความร่วมมือของรัฐและภาคประชาสังคมเท่านั้น

2) ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ถูกศึกษาโดยตรง ได้แก่ เด็กหรือเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี ผู้ปกครอง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ พนักงานอัยการ กลุ่มสหวิชาชีพต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาการกระทำผิด มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิด การบำบัด การแก้ไข ฟื้นฟู และการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ถึงปัญหาและอุปสรรคและเพื่อรวบรวมข้อมูลประสพการณ์ในการกำหนดแนวทางแก้ไขไม่ให้เด็กหรือเยาวชนกระทำผิดซ้ำอีก

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษานี้มีประเด็นการศึกษา ดังนี้

3.1 ศึกษาถึงกระบวนการและขั้นตอนในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการบริหารจัดการคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

3.2 ศึกษาถึงความร่วมมือของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ เจ้าหน้าที่ศาล สถานพินิจเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พนักงานอัยการ เจ้าพนักงานตำรวจ ทนายความ และกลุ่มสหวิชาชีพอื่น รวมทั้งชุมชน ตัวผู้กระทำผิดและครอบครัวของเด็กหรือเยาวชน

3.3 ศึกษาถึงความสำเร็จในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการบริหารจัดการคดี ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนจนแนวทางแก้ไข เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กกระทำผิดซ้ำอีก

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องผลของการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามหลักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: กรณีศึกษาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

กระบวนการต้นใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัว หมายถึง แบบแผน และแนวคิดและมุมมองใหม่ของศาลเยาวชนและครอบครัวในการแก้ปัญหาเด็กกระทำผิด โดยการนำทุกภาคส่วนของรัฐและเอกชนมาร่วมกันป้องกันแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่ต้องการทำให้ทุกฝ่าย ซึ่งได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Social Harmony)

เด็ก หมายถึง บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบสี่ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

เด็กกระทำผิด หมายถึง เด็กหรือเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

พนักงานคุมประพฤติ หมายถึง เจ้าพนักงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กซึ่งมีอำนาจหน้าที่สืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน คุมประพฤติสอดส่องให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้คำแนะนำแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ในเรื่องการเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน และทำรายงานความเห็นเสนอต่อศาล

ศาล หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ถูกศาลพิพากษาว่า เป็นผู้กระทำความผิด

สถานพินิจ หมายถึง สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์ฝึกและอบรม หมายถึง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่

จำเลย หมายถึง บุคคลซึ่งถูกฟ้องยังศาลแล้ว โดยข้อหาว่ากระทำความผิด

รอกำหนดโทษ หมายถึง กรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้ต้องหา มีความผิด แต่ยังไม่กำหนดโทษลง ในขณะที่พิพากษา แต่ถ้าภายในกำหนดระยะเวลาที่ศาลรอกำหนดโทษผู้ต้องหา ยังไปกระทำความผิดอีก ศาลจะกำหนดโทษคดีที่รอไว้บวกกับโทษจำคุกในคดีใหม่ ลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น

รอกำหนดโทษ หมายถึง กรณีที่ศาลพิพากษาว่าผู้ต้องหา มีความผิดและกำหนดโทษลงไปแล้วให้รอกำหนดโทษไว้

การกระทำผิดซ้ำ หมายถึง การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดีมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง

การประชุมกลุ่มเยาวชน หมายถึง การประชุมเพื่อหาแนวทางให้จำเลยและผู้เสียหาย ได้รับการเยียวยาแก้ไข

อาสาสมัครเครือข่ายชุมชน หมายถึง อาสาสมัครเครือข่ายที่ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ จัดตั้งขึ้นเป็นเครือข่ายพิทักษ์สิทธิเด็กเยาวชนและครอบครัว

คณะกรรมการสหวิชาชีพ หมายถึง บุคคลผู้มีความรู้และประสบการณ์ตรงในการทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรึกษาเพื่อเสนอแนะโปรแกรมบำบัด เยียวยา แก้ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในลักษณะรุนแรงเฉพาะรายให้แก่ผู้พิพากษา เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และนักวิชาการเกี่ยวกับเด็ก

พฤติกรรมรุนแรง หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้ทำการจำแนกแล้วเห็นว่า มีพฤติกรรมรุนแรงในการกระทำผิดซ้ำหลายครั้งไม่หลายจำ และไม่สำนึกในการกระทำผิด จิตบกพร่อง กระทำผิดรุนแรงอย่างเลือดเย็น

พฤติกรรมไม่รุนแรง หมายถึง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนนั้นมีพฤติกรรมไม่รุนแรงเป็นการกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หลงผิด เชื้อคนง่าย ถูกบังคับข่มขู่

กิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพื้นฐาน หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปลี่ยนนิสัยและทัศนคติของเด็กและเยาวชนให้อยู่ในแนวทางของพลเมืองดี

การจำแนกสืบค้น หมายถึง การสืบค้นหาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และการวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อหาแนวทางการแก้ไข การช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟู และสงเคราะห์เด็ก เยาวชนและครอบครัวให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นพลเมืองดีอย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงตามสภาพสาเหตุของปัญหาและพฤติกรรมการกระทำผิดของแต่ละราย